Ч. 99. (10.776). Львів, субота 8. травня 1926. Poeztową opłatę zapłacono ryczałtem Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 3 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Чехізаційні затії на Закарпатті.

За прикладом Мадярів і Поляків.

Прикро й болюче робиться на душі, як читаєш у поважних столичних чеських газетах захвалювання насильства чеської влади над українським народом на Закарпатській Україні. Чеський нарід знає, чим була його власна неволя, що значили для Чехів побілогорські часи, вміє цінити свободу свою й инших і тому дивно, що дозволяє ломити душу українського народу в Закарпатті своїм урядовцям, які користаючи з його незорганізованости й невідпорности, ломлять приречення, зобовязання і закони, припечатані Масариком, Бенешом, Тузаром, Чеськими Народніми Зборами, парляментом і цілим чеським народом. Про відсутність душі у чеських урядовців та всяких партійних емісарів на Закарпатті є пребагато назбираних фактів, з яких нині видвигнемо лиш один.

Дуже поважний, тактовний і впливовий чеський дневник „Lidové Noviny" помістив 20. квітня ц. р. під заголовком „Нові завдання на Підкарпатті" статтю з Ужгороду, яка так і тхне жадобою насильства над українським народом Закарпаття. Автор говорить про розвязку язикового питання і дає короткий огляд теперішніх помилок чеської влади, що випливали ізза незнання обставин та непідготовання українського народу і його провідників в відтак жаліє, що Чехи дали себе втягнути у вир язикових спорів місцевої інтелігенції, бо треба було там завести зразу на місце мадярської чеську мову, а не аж тепер. Таке своє становище автор підкріплює тим, що ось то „домашні закарпатські громадяне не лиш українські, але й жидівські та мадярські без ніякого напору зачали в практичнім життї самовільно мостити дорогу чещині і цим відкрили Чехам поміст до зближення з цею дезорганізованою славянською галузею". А дальше: „язиковий розпорядок, яким введено в життя в підкарпатських урядах державну мову, за виїмком деяких академічних проявів протесту цілком спокійно. Тим не хочемо насильно зчехізувати Підкарпаття, а лиш зискати для чеської справи. Все инше прийде само".

В статті подається ще чеським урядовцям вказівки для успішнішої чехізації і як її треба прикривати плащиками: хліб, школа, господарський, соціяльний і культурний розвій, а дальше даються ще всякі поучення, як урядовці не мають, а як мають по цій лінії поступати.

Ми не згадуємо тут про брехливих, некультурних маленьких газетних песиків, як „Podkarpatské Hlasy" чи инші, бо й ніяково з ними полемізувати ізза їх дітвацьких або брутальних, ординарних напастей. Але щоби столичні часописи, як ось і поважні „Lidové Noviny" заражувалися такою захланною жадобою насильства над нашим народом і цим бацилем заражували увесь чеський свободолюбний нарід та пхали в цю грязь власну вдачу,—до цього годі звикнути тому, хто знає чеський нарід. Насилувати й топтати природні права обезсиленого неволею народу, відбирати йому його власну мову — це ніяке епохальне відкриття, це ніякий лицарський крок для добра чеського народу, хіба що і в Чехів запанувала вже засада, що для сильніших не істнують закони і умови зі слабшими, так, як це було у Мадярів чи Німців, як є у Поляків.

Ці умови є писані в чеських законах і їх проголошено світові. Ми пригадаємо хочби Масарикові слова сказані ним до Жатковича в Філядельфії 25. X. 1918, що закарпатські Українці „будуть становити в межах Ч. С. Р. повну автономну державу (стейт)" та „що границі визначиться так, що Українці (сказано: Русини) будуть вдоволені". Ми пригадаємо, що Словацька Народня Рада заявила письменно дня 30. XI. 1918 року таке: „Ми не обіцюємо Вам, Русинам, але вже визначуємо Вашу повну автономію в справах церковних, шкільних і внутрішніх". Те саме запевняв Бенеш і Крамарж у Парижі перед вирішенням долі Закарпаття і повна автономія не сходила з уст ні одного відповідального чеського політика. Бенеш та Масарик нераз повторювали заяву, що цей край бере Чехословаччина тільки в депозит, хоча ніхто такої заяви не вимагав. Чейже не забули ще нинішні чеські державні керманичі, що навіть Мадяри видали (не входимо в це, чи то було щире, чи ні) закон з 21. грудня 1918 ч. 10, яким визнано повну самоуправу цеї території, яку й названо „Руська Країна"! В законі цім є також виразний уступ про українську, а не иншу урядову мову.

Зайво мабуть пригадувати й постанову мирової конференції в Сен Жермен з 10. IX. 1919 про автономію Закарпаття і про його язикові права. А „Генеральний Статут" для Закарпаття, а конституційний закон Ч. С. Р., який також виразно говорить про автономію і в якого III. уступі сказано, що „народня мова буде мовою навчання й урядовою мовою взагалі". Ще ясніще сказано в законі з 29. II. 1920 ч. 122, що „чехословацька мова є державною, з виїмком того, що є в § 6. для Підк. Руси".

А тепер? Не досить того, що чеська влада не сповнила нічого зі своїх зобовязань, але вона добирається вже й до самої мови нашого народу. Заводиться всюди чеську мову, бо — мовляв — так хочуть Жиди, Мадяри, ну — й Українці. Пощо ж погоджувати таку глупу покришку? Хіба не робилися попередні умови й закони з Мадярами й Жидами!

Дивно, що чеська центральна влада, яка має стільки симпатій в українськім народі з багатьох инших причин, в справі Закарпаття йде за підшептами всяких політичних шарлатанів з Ужгороду і ступає на той самий шлях, яким ішли Мадяри. Вона перекреслює всі зобовязання, а навіть поривається відбирати нам права рідної мови, бо, мовляв, цею дорогою наступить зближення до чеської культури...

Чи вдасться цей абсурд? Історія йде скорим ходом і все те знає, пише, памятає. Знає всі промахи і гріхи Чехів на Закарпатті, знає Досталя, Брейху, знає, хто створив з кооператив гнізда корупції, про які згадують і „Lidové Noviny", знає, чому відійшов Жаткович і чому він тепер мовчить, знає, хто і чому посадив на губернаторське крісло нездарного й немічного старця Бескида. Може й не знає увесь нарід правних зобовязань чеської влади. Але він не є той „глоупи баран", як його залюбки називають чеські урядовці. Він ще недавно горнувся до Чехів. Але бачить безліч їх гріхів і промахів і вміє те все розбирати, бачить хоч би те, куди йдуть наші ліси, бачить господарку на чеській „кольонії", як це сам він влучно охрестив і не дає себе ловити на фразу „slovanstvi", вміє реагувати, хоч не вміє читати по чеськи.

А проте все те можна ще направити, якби влади й центральні часописні органи висвободилися зпід впливу й підшептів тих маленьких чеських кациків в Ужгороду, що піддають счехізування закарпатських Українців і тим шкодять лише добрим чесько-українським взаєминам. Чехізація на Закарпатті не новина. Вона йде від самих початків, та висліди для самих Чехів щораз фатальніші. Тож треба бути сліпим, щоби їх не бачити та ще й підкріплювати свою сліпоту такими язиковими розпорядками, як недавній. Чехізація на Закарпатті не піде, бо як не змадяризували його колись Мадяри, то не счехізують його й Чехи. Тож пощо робити собі захланні апетити на те, що ніколи не вдасться, що не лицює шануючому себе народові?!

М. Творидло.

„Громадські промисловці".

Новий боляк. — „На пути къ возрожденію". — Узурпатори з ласки вшехполяків руйнують народнє майно. — „Програма діяльности". — „Народний Дім" політичним товариством. — Торговля церквою. — Чи будемо далі мовчати?

Від кількох літ наростає новий боляк на нашому народньому організмі, старанно і запопадливо культивований тими, яких гаслом: divide et impera! В останньому часі те гасло ще поглиблено додатковим кличем: марнуй і розтринькуй! Переводить його в життя з подиву гідною послідовністю новий правительственний комісар „Народнього Дому" Лев Черкавський.

Ще 22. квітня ц. р., пишучи про відмолоджувану польськими Штайнахами й Вороновими породу „польоно-русских", вказували ми на намірену продажу польським комісарем цілого комплексу будівель при вул. Зиблікевича та взивали Народню Організацію Українців м. Львова та инші громадські чинники в час занятися цею справою, поки вона не зайшла за далеко.

На жаль, наш поклик, поки-що, не найшов відповідного відгомону. Наша національна вдача визначається тим, що ми залюбки цікавимося загальними й відірвано-теоретичними справами, але маємо відразу до справ конкретних, реальних. Не робимо цього закиду на адресу Народньої Організації, якої діяльність і активність всетаки додатньо відріжняються від оспалости инших організацій, тільки підносимо цей загальний закид на адресу громадянству. Фактом є, що в час не звернено уваги на „сделки" нового комісаря, а тимчасом справи справді зайшли вже за далеко.

Як нас інформують з компетентного джерела, ком. Л. Черкавський увійшов у звязки з Домініканами, які намагаються загарбати в свої руки величезний будинок при вул. Зиблікевича (де тепер містяться СС. Василіянки), церкву і майже морі саду з городом. Та заки розглянемо цю „сделку", пригляньмося протоколові з відбутого довірочного „собранія" в дні 13. квітня ц. р., який навіть появився окремою летючкою під нап. „На пути къ возрожденію". Це „возрожденіе" підписали: о. О. Скобельський, парох Прус, д-р Мадея, адвокат в Сяноці, І. Костецький, війт з Поздяча і якийсь Денисюк зі Львова.

З протоколу довідуємося, що 13. квітня ц. р. новопризначений польським урядом комісар „Народнього Дому" Лев Черкавський скликав своїх прихильників „польоно-русского" покрою і перед ними виголосив відповідне „експозе". В першій частині свого „експозе" нападав він на попереднього комісаря „Нар. Дому" Ів. Лісковацького, закидуючи йому кепську господарку та зазначив, що в короткому часі його господарка вимагатиме більших видатків.

„Задачей и цѣлью „Народнаго Дома" — говориться в летючці — является помагать нашимъ культурнымъ, просвѣтительнымъ и экономическимъ обществамъ и сосредоточивать вокругъ себя нити общественной работы цѣлой страны; это вытекаетъ недвусмысленно изъ статутовъ „Народнаго Дома". Г. Черкавскій считаетъ какъ правительств. комиссаръ своимъ священнымъ долгомъ пойти на встрѣчу всѣмъ благороднымъ начинаніямъ, стремящимся къ поднятію культурнаго уровня нашего народа и не пожалѣетъ со своей стороны трудовъ для общаго блага. Докладчикъ (сеть Л. Черкавськии!) начерталъ уже свою подробную программу дѣятельности; ея основныя пункты: учрежденіе двухъ газетъ, одной ежедневной

ч. 241 год. 14.20 (зам. 13.55); особовий ч. 215 год. 23.10 (зам. 23.20); ч. 243 год. 23.55 (зам. 22.30); на Стрий і Борислав ч. 1717 год. 23.35 (зам. 23.55). Поїзд ч. 30 до Кракова год. 23.25; ч. 215 до Тернополя год. 23.00; ч. 1717 до Борислава год. 23.35; ч. 243 до Рівного год. 23.55. Всі нові почнуть ходити вже 14. травня вечір.

— Таємне вбивство. Шерльок Гольмс мав би у Львові що робити. Вчора серед білого дня, трапилось на вулиці Шевченка ч. 10 вбивство, яке, наводячи жах, піддає ріжні здогади. Пополудне якийсь мущина ввійшов до мешкання доророжчика Бобка і замкнув двері на ключ. Бачили його два малі хлопці, що бавились у саді. Коли 5-літній синок Бобка спитався незнайомого пана, навіщо він бере ключ, замикає хату і чи не бачив його сестри, Марії, панок дав успокоюючу відповідь, немов би був знайомим, що приходить у відвідини. За якийсь час почули хлопці страшний крик 18-літньої Марії Бобек. Коли сусіди вдерлись до замкненої хати, найшли дівчину з розторощеною головою, ледве живу. Під ліжком лежала скровавлена сокира та блюзка дівчини. Зі скрині щезло 30 зол., пальто та сукня дівчини. Не є виключене звичайне вбивство. Одночасно є здогади, що вся подія має романтичний підклад повісти. Марія Бобек була заручена за шевського челядника і мала вийти замуж за нього на Зелені Свята. Родичі завважували, що вона в останніх днях є схвильована. У день убивства якийсь молодий мущина двічі викликував її на вулицю, а коли вона вийшла туди з братчиком — нікого не застала. Є підозріння аж на трьох ріжних „невідомих" мущин, яких малі хлопці, одиноко свідки, описують як ріжні особи.

— З донощицького смітника. „Слово Польске", яке недавно посилало поліцію і всіх своїх патріотів на богослуження до церков, щоби підслухувати, чи наші священики моляться за Польщу, продовжує систематично працю у спадщині по царській чорній соти. Вчора пом стало воно з підписом Прушинського статтю проти філії української гімназії у Львові, з доказами, чому її треба замкнути, згідно з конституційними законами, нині гладить по голові львівське воєвідство за те, що воно послухало розумних рад вшехпольської чорної сотні і нарешті... почало заборонювати осування українських товариств з того мотиву, що вони мають у своїй назві слово „український", непризнане в Польщі, і наскрізь політичного характеру. Чому попросту не сказати, що всіх Українців треба вирештувати, бо вони належать до політичної, протидержавної організації „Україна"?

— З темної хроніки. Перед сенатом V. окружного суду у Львові пописується своїм адвокатським талантом світовий ошуканець 30-літній Барух Бухем, бувш. студент фільософії та урядовець жидівського еміграційного бюра „Гіяс". Його обвинувачують у крадіжі долярів та дорогоцінностей, фальшуванні векслів, утечі з слідчої вязниці й инших штукарствах. Він був уже засуджений у Відні на 2 роки тяжкої вязниці, у Берліні на 6 місяців, в Амштетені, Кельні, а навіть Константинополі. Скрізь завдяки своїй життєвій фільософії та хисті „емігрувати" давав собі раду. Коли вже сидів у вязниці, вмів зєднувати собі ласку своїх шефів і перехитрити їх так, що втікав на волю. У Львові борониться тим, що є німецьким підданим і просить його відставити до Німеччини, щоби його там судили. Одначе суд не хоче скинути зі себе приємного обовязку і судитиме його як справжнього громадянина нашої землі, уродженого в Сянові.

— Ще про станиславівський „байрат". Дня 14. квітня 1926 на засіданні прибічної міської ради промовляв у справі майдану для польського сокола о. крил. Медвецький. Цей кандидат на станиславівського єпископа був зарахований якимсь дописувачем „Діла" між українських членів „байрату" у протилежности до п. Галяпа, „більше пепесівця, як Українця". Отже 14. с. м. о. М. промовляв виключно по польськи, так, що инші Українці, разом зі згаданим „більше пепесівцем", демонстраційно покинули на час цієї промови салю нарад. Чому п. дописувач якось цього не помітив? А чути було погрози, що напятнується о. М. за його сервілізм, тільки комусь, видно, таке пятнування не на руку.

— На Україні 250 недіяльних фабрик. Під управою районних виконавчих комітетів находиться на Україні 250 неуруховлених і сильно понищених підприємств. Рада народнього господарства України рішила урухомити в біжучому році за всяку ціну 110 дрібних підприємств, головним чином млинів і цеголень.

— Печерська лавра музеєм. Українська Академія Наук робить заходи, для того, щоби цілу Печерську лавру перетворити в музейне містечко. Цей новий музей обняв би не тільки всі будинки, але й усю територію, що належить до Печерської лаври.

— Здоровля Львова та околиці залежить надто у великій мірі від найбільшої скількости лікарів, яку вони мають у порівнанні з иншими частинами польської держави: є їх у львівськім воєвідстві 1000.

— Історична знахідка в Ужгороді. При земних роботах відкрили в Ужгороді мури старої твердині, на три метри глибоко. Найшли там також залізні предмети для прикраси і людські кістки.

— З кіна. У кіні „Марусенька" йде нова сенсаційна, сальонова драма в 10 діях „Готель Патьомкин". У головній ролі Жан Анжельо. — У кіні „Лев" премієра ювілейної фільми в 12 діях „Зігано — володар з Монте Дівольо, проводир розбійників і покровитель населення". У головній ролі Гарві Піль. — У кіні „Коперник" велика еротична драма в 8 діях, з чудовою Міе Мюрей, п. з. „Жінка метелик — жінка богиня". Крім цього комедія „Літаючі вихователи".

— З театру. В Перемишлі, в салі Народнього Дому виставить театр під дир. Стадника дня 9. мая вечером комедію Роберта Бракка „Справжнє кохання", а в понеділок 10. мая „Над безоднею" з паню С. Федорцевою в головній ролі.

— „Маскарада", не карнавалова тільки вальсова Галактіона Чіпки і Леле (II. серія „Вертепу наших днів) йде у Львові в салі Лисенка невідкличо в пятницю дня 7-го і неділю дня 9-го травня н. р. 1658

Дописи.

З Дрогобиччини. (*Камеральний вечір. — Академія української гімназії в честь Шевченка. — Шевченкове свято дрогобицького громадянства*). З новинок мистецького життя тутешньої української громади слід замітити значне оживлення з прибуттям до Дрогобича вельми рухливого й повного молодечого розмаху музика о. С. Сапруна. Завдяки його заходам повстає перед 3 роками музичний Інститут тов. ім. Лисенка, який досі гарно розвивається, оживає хор та організується смичкова й духова орхестра, а хоч деякі з тих творів — як кожна новість — на тутешньому ґрунті не можуть ще станути на повній висоті — то все ж таки сповнюють вони величезну культурно-виховуючу функцію на запустілім дрогобицьким терені, що не звик був донедавна до пошани для нематеріяльних цінностей. До таких піонірських подвигів в ділянці музичної культури треба зачислити покликаний о. Сапруном до життя український камеральний ансамбль, виступаючий раз як квінтет (1. скрипка о. Сапрун, 2. скрипка п. Камінський, віоля проф. Гаврищук, чельо п. А. Кльось), то знов як терцет (о. Сапрун, проф. Гаврищук і Кльось), при чім фортепяновий дострій спочиває у надійних і вправних руках учительок тут. Музичного Інституту пп. Шнайдшерової і Княгиницької. Інавгураційний виступ цього ансамблю дня 10. квітня на концерті, який ініціятори назвали скромно „камеральним вечером", випав надзвичайно гарно, а в Мендельсона Trio C-moll м'єцями виказував цінности високого мистецтва. Особливо гарно вивязались зі свого завдання о. Сапрун та проф. Шнайдшерова, якої бравурова техніка фортепянова і глибоке відчуття твору „короля камеральної музики", яким до нині остався Мендельсон — знаменито вибивались; рівнож предизійна, ніжна і з повним зрозумінням віддана чельова партія п. Кльося вимагає слів окремої похвали. В обсаді є замітні нерівности як щодо техніки гри, так і щодо якости інструментів. Одначе ці нерівности устануть з хвилиною більшого сконсолідування комплету. До слідуючого виступу треба безумовно з акустичних причин постаратись про естраду; рівнож в доборі програми треба бути більше добірним і стилевим, як це сталось в I. і II. частині вечера, де всякі епохи й стилі всуміш виступали. Поза тими увагами побажати треба ініціяторам і виконавцям як найкращих успіхів на будуче.

Дня 11. квітня відбулась в салі кіна „Штука" Академія в честь Шевченка, устроєна силами тут. української гімназії У. П. Т. Виконання вокальних точок мішаного і мужеського хору під батутою проф. Іваненка було вельми старанне та викінчене, а деякі з них, наприклад Кошиця „Чевчик" та Лисенка „Туман хвилями лягає", викликали заслужену бурю оплесків. Згадати треба також діточий хор нар. шкіл У. П. Т., ведений учит. Василенком, який визначився незвичайним здисциплінуванням. Свято закінчила порива-юча — як завсіди — промова катехита о. Вегриновича, який зумів порушити слухачів до глибини національної совісти.

Старше громадянство святкувало шевченківські роковини популярним концертом 18. квітня. Побіч поправно виведених вокальних точок міш. хору (Лічу в неволі, Вечір в хаті і Вулиця) під орудою д-ра Паплавського та мужеського хору тов. „Зоря" під проводом проф. Гаврищука, виступила перед публикою по раз перший смичкова орхестра муз. Інститута під батутою о. Сапруна з доволі ріжнородною програмою. На окрему увагу заслугує тенорове сольо проф. Сольчаника, якого гарний і мягкий ліричний голос вибивається понад пересічну міру; також сопранове сольо п. Вельгушівної каже надіятись гарного розвитку її голосу. Найкращою точкою програми була безперечно деклямація уривків з Кобзаря ВП. Федорцевої зі Львова, якої високе мистецтво слова і повне зрозуміння Кобзаревих слів наелектризувало усю публику, тому заслуженим оплескам не було кінця. Святочну промову виголосив лдв. д-р Сагой-ка. Жаль тільки, що вступ на салю був зовсім безплатний, наслідком чого найшлись на салі непокликані елементи, які з пієтизмом для Шевченка не мають нічого спільного, а навпаки почитателі його генія не могли найти місця на салі.

Учасник.

Зі Солотвинщини. (*Шевченківське свято*). Заходом усіх українських Товариств у Солотвині відбулося дня 28. марта н. р. в Солотвині в „Народнім Домі" Свято Шевченківське. В програмі свята входили вступне слово, хори мішані і мужеські, деклямації, сольо фортепянове, сольо цитра зі співом, живий образ. Сольо відограли пані Інж. Цибульська з Надвірної (фортепян) і панна Кейванівна з Манява (цитра), вступне слово виголосив д-р Чорнейко. Діриґентом хорів був дир. Савків. Всі точки програми випали величаво. Публика виповнила салю по береги. Чистий дохід у висоті 188 зол. 88 сот. призначено і відослано на фонд „Учітеся". Комітет складає отсим подяку паням солісткам, п. діриґентові і всім беручим участь передовсім з околиці Солотвинщини за їх посвяту і труди при звеличанню свята.

Ярослав. (*Українська бурса св. Онуфрія*). На пограниччі Української Землі, потребує Ярославщина великої напруги, щоби відбити чужий наступ. Вже замітні в повіті значні виломи і глибокі щербини по селах, які, звичайно, звикли ми рахувати нашими твердинями. Наступ йде далі, а наші сили слабнуть. За те є місця, де бачимо приріст і розвиток, от хоч би і в самому Ярославі. Тут українське життя згуртоване в товариствах і кооперативах, а головою всіх тих організацій є о. мітрат Киприян Хотинецький, парох Ярослава, що положив великі заслуги на тій трудній, а так важній позиції. Дня 28. лютого відбулися тут загальні збори Т-ва „Українська Бурса св. Онуфрія". Бурса має власну хату, гарний поверховий будинок з огородом. Через війну одинацять років бурса була в упадку. Будинок забрали під воєнний шпиталь, потім під касарню, аж крайно зруйнований відібрано нарешті і приведено до порядку головно заходами теперішнього її управителя, проф. Пилипа Лидера. В цьому році бурса виховує 30 гімназистів. Що дуже прикро вразило на тих зборах, це сумний факт, що майже ніхто з повіту не вступив в члени тої обновленої, добродійної і так потрібної для повіту інституції. Всього навсього дістала бурса на цей рік шісдесять кірців бараболі. Бурса держиться виключно на невеличкому гуртку ярославської інтелігенції. Багато порожнього місця заповниться може від осені новим припливом школярів, серед котрих приходиться звичайно примістити даром убогих, а спосібних хлопців. Новоовибрана старшина бурси надіється, що в цьому ділі поможуть їй наші кращі патріоти повіту.

Львів. (*Свято Т. Шевченка на Личаківській дільниці*). Дня 11. квітня ц. р. святкували Українці Личакова роковини смерти Т. Шевченка двома обходами. Пополудні відбулося свято заходами місцевої Захоронки У. П. Т., на якому наші „наймеиші герої" співали, деклямували та давали театральні сценки — перед зібраною численно публикою. Підготування до цього свята було дуже старанне, тому й продукції маленьких „артистів" викликували зрозуміле одушевлення. Українське громадянство мало наглядний доказ великого значіння праці „Рідної Школи". Вечером тогож дня відбувся концерт в честь Т. Шевченка заходами місцевої читальні „Просвіти". Глибоко обдуману промову виголосив з темпераментом делегат місцевої філії „Просвіта" п. Кучер, учитель школи У. П. Т. ім. Грінченка у Львові. Хоральні продукції виконав бездоганно Львівський Співацький Гурток під умілим проводом рад. Т. Купчинського. З великим успіхом відспівав цей хор точки програми „Заповіт" Стеценка, „Думи мої" Воробкевича, „Прометея" Стеценка, „Сонце заходить" Роздольського, „Три шляхи" Топольницького, „Поїю коні" Людкевича і „Гамалію" Біднковського в 4 частях з деклямацією. Крім того на домагання захопленої публики відспівав хор ще декілька наддатків, як: „У діброві", „Гандзя" і т. п. Дві учениці народньої школи У. П. Т. ім. кн. Льва виголосили зі зворушенням деклямації з творів Шевченка. Ученик мужеської учительської семинарії У. П. Т. виголосив „Псальми" Шевченка. Велике захоплення викликала дійсно мистецька деклямація пані Полюгової „Лічу в неволі". — Національним гимном „Ще не вмерла Україна", який відспівала вся публика стоячи з хором — закінчилося це гарне свято личаківської дільниці. Це Шевченківське свято дало наглядний доказ, що при дружній праці всіх місцевих організацій і їхніх проводирів можна багато зробити... навіть на Личаківській дільниці у Львові.

Учасник.

ОПОВІСТКИ.

Український хор під управою Дм. Котка.

8. V. Дрогобич.
9. V. Дрогобич.
10. V. Борислав.
11. V. Стрий.
12. V. Стрий.

Початок о годині 8.30 вечером. Ціни серіль знижені. 1659 3—7

У звязку з переписью населення, яку переводить магістрат м. Львова, власники реальностей обовязані виповнити формулярі а саме: аркуш охоронний і виказ дітей переслати до дня 10. травня н. р. у свої дільничні комісаріяти, разом із формулярами виповненими мешканців помешкань. Пригадуємо Українцям, власникам реальностей у Львові, що всі переписні формулярі повинні вони виповнити виключно українською мовою. — Народні Організація Українців м. Львова.

Дрібні оголошення.

НАПРАВА годинників під управою фахових сил швайцарських годинникарів Гутерман Сикстуська 14. По стінні годинники посилаю домів. 1679 6) 2—

1-ЗОЛ. коштує кожда золотника направа у Гутермана Сикстуська 14. 1679 2—

В ЗАЛІЩИКАХ є на продаж реальність з мурованим домом і півтора моргами мереженим городом за ціну 6.000 дол. По ближчі інформації належить звертатися до Вп. п. д-ра Баранка адвоката в Заліщиках. 1678 2—

ДЯКА шукає парохія Лісевичі, пошта Бережани. 1651 3—3

ВДОВА або сирота по священику, уміюча варити і занятись домовим господарством у священика на селі звожить подати услівя. Уряд парохіяльний Довгія, п. Войнилів. 1670 1—1

ІНСТРУКТОРКА з учительською практикою потрібна негайно до дівчинки з II. кл. народної з поданем услівій. Гр.-кат. Уряд парох. Шишківці п. Королівка біля Борщева. 1638 1—2

РУТИНОВАНОГО концшіпієнта пошукує д-р Теодор Михайлівський адвокат в Жовкві. Посада до обняття від дня 1. червня н. р. Услівя після умови. 1687 1—

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10

Тепер працюю в Спілці Споживчих Товариств на становищі інструктора, ревізора або інспектора і маю під своїм доглядом цілий один районний участок. Моя платня виносить 130 карб. або 70 долярів, якщо обміняти карбованці на доляри. Є надія, що ця платня зросте до 150 карб. З того можна зробити висновок, як оплачується в нас праця „вищесереднього" робітника. Для докладнішої ілюстрації скажу, який еквівалент тих грошей у переміні на фабрикати або продукти споживання. Фунт білого хліба 7 коп., або 17 коп. кільограм, 1 метер перкалю 45 коп., 1 кг. цукру 6?—65 коп; фунт хрому (боксу) 85 коп. — 1 карб., одна підошва 1 карб. 20 коп., приличне мужеське вбрання 35—50 карб., дамський шевйотовий костюм 15—20 карб. і т. д. Взагалі треба сказати, що життя стає „довоєнним". Одначе є в нас і посади, які далеко не так оплачуються — в більшости це канцелярський, малокваліфікований труд, або посади по „бідних" установах, котрим їхній буджет не дозволяє розщедруватись. Але й там з року на рік — з місяця на місяць буджет росте і платня підноситься.

Разом з тим у нас справжнє національне відродження, розуміється в дусі соціялістичних ідей. Від усіх співробітників державних, кооперативних, професійних і громадських установ вимагається знання української мови в письмі і слові. Видвигається і помножується український партійний елемент. Навіть вивіски перекрасили на український текст. Видається маса української шкільної і мистецької літератури, багато журналів і газет. Ясно, що в тім русі український елемент не дорівнав ще русскому, та це упослідження традиційне. Одначе тепер є всі дані на те, що українська національна культура розвинеться вповні та поконає російські традиційні впливи. Не кажучи вже про народню школу, яка в цілости українізована, наше доспіваюче покоління не буде таким потульним, як його батьки. Зараз старанно виробляється науковими, авторітетними установами і комісіями українська термінольогія для всяких галузок техніки, стислих наук, права і т. д. Всі ці заходи надто поважні, щоби можна було признати їх тільки „біжучими" а не фундаментальними.

Автор листа висказує далі свій особистий погляд про тих, що бажають виїздити на Україну. Він каже, що туди можуть їхати в надії на заняття тільки ті, що мають якесь практичне знання. формулує він це так: „Краще бути шофером ніж професором грецької мови, бо праця першого потрібна і корисна, а другий це реліквія, анахронізм. Тутейша практичність навіть у добуванні освіти цілком не притуплює навіть мистецької ініціятиви.

По широкому світі.

У Німеччині повстала кріза уряду внаслідок державного розпорядку, що державний прапор матиме давні коліри як за імперії. Партія демократів і центр стали в опозиції до цього.

Раду Ліґи Націй пропонує перетворити Німеччина так: нові постійні місця для Німеччини, в майбутности для Зєдинених Держав і Росії; непостійні місця двоякого рода: 6-літні по черзі і 3-літні без прав перевибору. Кандидатами перших була би Еспанія, Бразилія, Польща і Мала Антанта.

Абд-ель-Крім видав наказ мобілізації всіх річників, на знак, що не годиться на французько-еспанські мирні пропозиції.

З еміґрантського життя.

Шевченкове свято у Відні.

За останнє десятиліття бували у Відні Шевченкові свята всякої міри і вартости — від величавих мистецьких концертів в пишних салях Konzerthaus-у і Musikverein-у — до скромних школярських та жовнірських вечерів у шкільних будинках і шпитальних бараках.

На концертах Шевченка у Відні чарували своїм талантом — нашу і чужу публику, артисти тої міри що Наталя Дорошенко, Богдан Лепкий, Носалевич, Бережницький; ставили перші кроки і знайомилися з українською публикою молоді артистичні сили, що протягом воєнних років виростали і виробляли свої таланти у віденських академіях та консерваторіях: теперішня славна Любка Колесса, Божейківна, співачки Остапчуківна, д-р Коренцівна, Дарка Левицька, співаки Любівецький, Голинський.

Усяку публику гуртували ті свята за останніх дванацять літ: численних галицьких збігців в перших роках війни, жовнірів, Січових Стрільців, відтак політичну еміґрацію з Придніпрянщини — галицьку політичну еміґрацію і студентство, що сотнями студіювало в високих школах Відня.

Тепер еміґрація помітно змаліла і змінилася. Це не ті люде, що налетіли до Відня як перелетні птахи і всі свої надії і пляни вязали з долею батьківщини, всі свої мрії з тугою слали на далекі простори України. Це давно осілі австрійські урядовці і робітники — здебільша австрійські горожане — та нечисленна вже політична еміґрація — недобитки, що не маючи до чого чи кого вертати — тиняються на чужині. Розкинені по періферіях великого міста тратять лучність між собою, прибиті важкими буднями — перестають жити інтересами давньої батьківщини.

Тим відраднішим проявом треба вважати те, що й цьогорічне Шевченкове свято, — яке з ініціятиви „Жіночого Союзу" влаштували: „Бесіда" робітниче тов. „Родина", акад. тов. „Січ", „Гурток Студенток" та „Жіночий Союз" в великій салі Architektenverein-у дня 17. IV. згуртувало майже всю українську кольонію і дало їй змогу бодай на хвилину обєднатися в одну рідню та пережити спільно кілька радісних хвилин мистецького захоплення.

Дяка за це належить в першій мірі челістові Б. Бережницькому та піаністці Галі Левицькій. Бережницький відіграв Барвінського „Думку", Couperin: Canson Luis XIII, Davidof: Am Springbrunnen та наддаток: Casado, Serenade. П. Левицька, знана українській і чужій віденській публиці зі своїх самостійних концертів минулих літ, грала цим разом Брамса: Рапсодію Es-dur, Барвінського: заколисну пісню, гумореску та Ліста: Етюд Des-dur. В програму концерту входили ще реферат п. Чайки, баритонове сольо п. Савки, продукції мужеського хору „Січи" та декламації. „Сон" (Гори мої) в інтерпретації д-ра Кучковського робив сильне вражіння, а й молоденька дівчинка — робітниця, правдива вже віденська „Mizi" — що може лиш раз в рік стала українською Марусею — а Україниж не бачила з роду — не без чуття віддеклямувала „Лічу в неволі".

—·—

Робітниче тов. „Єдність", в якім гуртуються комуністи і їх симпатики, святкувало річницю смерти Шевченка окремо дня 10. IV., виставою „Назара Стодолі" з „Вечерницями" Ніщинського.

Як що не брати під увагу вічево-демагогічної промови — то й це свято випало поважно і молодий аматорський гурток „Сцена" сповнив свою культурну місію — даючи робітникам-видцям, що привикли лише до інтернаціонального кіна — українську історично-побутову картину. — *Х. У.*

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Кріза польськ. уряду.

Вчорашній день закінчився відмовою пос. Хацінського і Дембського утворити уряд. Пос. Марек завізваний до Бельведеру заявив, що ППС. буде поборювати Хієно-Пяста. Таке саме рішення ухвалило Визволєнє. През. предложив був теж творення уряду Вітосові, але цей застеріг собі час до надуми. Після конференції з пос. Хацінським і Гломбінським, візваний до президента, відповів, що місії утворення уряду не може прийняти. Опісля була довша конференція президента з пос. Хацінським. През. настоював на нього, щоби створив уряд. Хацінський просив часу до розгляду, чи можливо буде йому утворити парляментарний уряд з тривалими основами. Опісля почалися конференції з представниками партій: з пос. Марком (ППС), Путеком (Визволєнє). Конференції були безуспішні. Після конференції в Бельведері, подав Х. до відома преси, що свою місію вважає скінченою, тому що не міг побороти персональних трудностів. Та головно ходило про поділ тек між партії. Вітосові ходило про задержання теки для його сторонництва теки внутр. справ, а инші партії не хотіли на це згодитися. Завтра президент поручить утворення уряду особі, яку сам вибере, бо всі, котрих йому поручили парл. чинники, зріклися творення уряду.

Тайні переговори Литви з СРСР.

Кенігсберґер Альґ. Цтґ. повідомляє, що Литва веде попри загальні балтійські переговори ще тайні переговори з СРСР. Сподієтьcя так створити базу проти Польщі для прискорення корисного для себе рішення виленської справи. СРСР. покищо ґарантує Литві Клайпеду.

Ґенер. страйк в Анґлії.

Чутки про переговори для ліквідації страйку не здійснилися й покищо нема надії на скоре навязання переговорів. Рада трейдюніонів уже більше уступчива і готова до переговорів, але не хоче піддатися умовинам уряду негайно скінчити страйк. Предст. шахтярів Кук заявив, що чутки про порозуміння безпідставні. З Москви наспіли вісти, що III. інтернаціонал почав енерґічну акцію для попертя англ. страйку. Центр. рада проф. союзів у Москві візвала всі союзи, щоби ґрішми підпомагали англ. робітників. 6. V. вислано до Льондону 250.000 руб. Зіновєв у промові підкреслив політ. вагу страйку. В час. статтях зазначує він, що Мароко, Китай, Сирія, франц. фінанс. кріза й кріза польського уряду, женевська справа й англ. страйк то все лиха ворожба для капіт. урядів. Найбільшою небезпекою для страйку є, що на чолі англ. проф. союзів стоять люде більше правих поглядів. В Льондоні, Лідсі, Единбурзі поліція вжила пальної зброї проти маніфестантів, що старалися здержувати трамваї й автобуси. Були ранені. Рада трейдіонів візвала страйкарів, щоби оминали викликання інтервенції поліції. Всетаки ушкодили в Льондоні 80 авт, один автобус підпалили. В Единбурзі ранено 5 полісменів і більше цивільних. До страйку прилучилися шофери. Робітники видають свій бюлетен „Брітіш Уоркер". Болдуін у „Ди Брітіш Ґезет" взиває горожан до видержання. Вищі школи замкнені.

Біржа.

Гроші.

Америк. дол. 10·64 — 10·68, канад. дол. 10·52—10·58, чеські кор. 0·26.50 — 0·26.75, леї 0·3.00 — 0·3·25, франки фр. 0·30·50 — 0·31·50, фр. швайц. 1·75 — 1·80, англ. фунти 47·00 — 47·50.

Золото. 20 кор. 40·00 —40·50, 20 франк. 37·50—38·00; 20 марк. 45·00—45·50; 10 руб. 54·50—55·00.

Срібло. Австр. кор. 0·75·00—0·80·00, 5 ав. кор. 4·00—4·20, фльорени 2·00—2·10, рубл. 3·30 — 3·40, рубель дрібним сріблом 1·65 —1·70.

Збіжа.

Товар из загал подорожів. Дальше заінтересовання експортовим товаром. Тенденція звижкова. Настрій здержливий.

Пшениця краєва біла 48·00 — 49·00, пшениця краєва червона 51.50—52.50, жито галицьке 26·50—27·50 ячмінь галицький бров. 25.00 — 26·00, ячмінь гал. паст. 23·50 — 24·50, овес гал. 31.50 — 32·50, гречка 30·50—31·00.

Пресовий ланцюх.

На побільшення обєму „Свободи".

На побільшення обєму „Свободи" зложили дальше:

68. Д-р Теодор Михайлівський в Жовкві — 10 зол. і кличе: Володимира Кіжика в Янові, дир. Антона Крушельницького в Рогатині і д-ра Степана Істеревича в Городенці;

69. Д-р Михайло Терлецький в Дрогобичі — 10 зол.;

70. Дир. Микола Мороз у Львові — 5 зол.;

71. Д-р Степан Баран в Тернополі — 10 зол. і кличе: о. крилош. Волод. Громницького, д-ра Олександра Грабовського, інж. Волод. Постригача, всіх в Тернополі;

72. Д-р Степан Федак у Львові — 10 зол.;

73. Д-р Степан Ґалан в Глинянах — 5 зол. і викликує всі читальні і кооперативи судового округа Глинян.

74. Д-р Вол. Електорович в Чорткові — 15 зол. і кличе: д-ра Миколу Бика в Копичинцях і д-ра Миколу Галущинського в Самборі;

75. Іван Пашкевич в Коломиї — 5 зол. і кличе: д-ра Івана Завалкута в Гусятині і Петра Долгана в Копичинцях;

76. Д-р Іван Слюзар в Микулинцях — 5 зол. і кличе: д-ра Миколу Срібного в Бурштині, д-ра Станислава Старосольського у Львові, д-ра Андрія Гаврилюка в Збаражі і о. Миколу Бріля в Іванчеві Горішнім;

77. о. Платон Карпинський в Острівці — 5 зол. і кличе всіх Товаришів з деканату;

78. Бронислав Ґеліцінський канд. адв. в Лежайську — 5 зол. і кличе: о. Теодора Гуру в Курилівці, о. Н. Буличка в Дубі, Льва Шелєвича, буд. в Бориславі й Анну Морозову в Лежайську;

79. о. Іван Винницький в Залізцях — 5 зол. і кличе: д-ра Миколу Сабата в Станиславові і суддю Волод. Сабата в Коломиї;

80. Ярослав Лабій в Освєнцімі — 5 зол. і кличе: інж. Ом. Винницького в Новому Санчі і С. Добрянського в Кракові.

НОВИНКИ.

— Особисті вісти. Д-р Ілько Цьокан, оборонець Львова, який перший устійнив боєвий фронт у Львові, в останньому часі професор торговельної школи в Ужгороді, переслідуваний чехословацькою владою (про що в нас була окрема стаття) виїхав на днях на Радянську Україну.

— Погана звичка. У деяких наших учнів можна запримітити дивну звичку перетикати свою розмову польськими готовими фразами. Коли це роблять дітваки, тоді нема чому й дивуватись: малпячий хист каже дітям повторяти все нове й чудернацьке, без огляду на значіння слів. У наших ґімназистів має ця звичка іноді таку малпячу психольоґію: попискатись нововивченими зворотами, а часом є формою жартів. Відомо, що звуки чужої мови дзвенять для непривичного вуха комічно і чужими словами хочемо іноді збільшити гумористичний настрій. Одначе найбільше поширеною причиною вживання цілих готових речень у чужій мові є вроджена нам нехайність. Навіть між нашими поважними громадянами, вчителями та професорами, панує стара пошесть прикрашувати свою мову „Schlagwort-ами" та буцім-то технічними термінами, живцем узятими з чужих мов. Діти виховані змалку в атмосфері родинного жаргону не в силі від нього визволитись усе життя. Від голови риба смердить. Про випадки, що учні нашої ґімназії балакають між собою по польськи під церквою (як це запримітив один наш дописувач на Великдень під св. Юром) не хочемо вже й казати...

— Новий плян залізн. їзди. Від 15. травня на польських залізницях обовязує новий плян. Почнеться рух особових поїздів ч. 19 і 20 між Ряшевом і Перемишлем, ч. 29 і 30 між Краковом і Львовом і ч. 2011 і 2012 між Перемишлем і Хировом, які припинено 15. марта. Між Познанем і Львовом їздить поспішні поїзди ч. 409 і 410 лише від 15. червня до 15. вересня. Ось ще инші важніші зміни в поїздах зі Львова: поспішний ч. 302 год. 11.05 (замісць 10,10); ч. 410 год. 15.45 (замісць 15.25); ч. 902 год. 10.40 (зам. 11.15); ч. 904 год. 19.40 (зам. 19.30); особовий ч. 24 год. 3. (зам. 3.25); ч. 426 год. 16.50 (зам. 17.15); ч. 30 год. 23.25 (зам. 0.05). На Раву руську: ч. 2214 год. 18.30 (зам. 17.45); ч. 2213 год. 8.05 (зам. 8.10); на Яворів ч. 2652 год. 18.40 (зам. 17.30). На Стоянів і Ковель через Сапіжанку ч. 2313 год. 18.15 (зам. 18.30); на Тернопіль, Підволочиська і Рівне: поспішний ч. 201 год. 9.05 (зам. 9.35), особовий

и одной еженедѣльной для крестьянъ, расширеніе студенч. общежитія, пансіона и бурсы и нравственная и матеріальная поддержка нашихъ институцій, особенно кооперативовъ и сельско-хозяйственныхъ заведеній. Имѣя въ виду сегодняшнее неотрадное положеніе финансовъ „Народнаго Дома“ рѣшилъ комиссаръ добыть деньги, нужныя для реализаціи намѣченной программы, путемъ продажи части имѣнія „Народнаго Дома“, именно дома, помѣщающаго монастырь СС. Василіанокъ и путемъ продажи оставшихся еще акцій и сберегательныхъ бумагъ. Г. Комиссаръ проситъ присутствующихъ высказаться относительно его программы, помочь ему добрымъ совѣтомъ и, главное, отнестись съ полнымъ довѣріемъ къ его доброй воли“.

Очевидно, запрошені і ласі на окрухи комісарського „доброжелательства“ прихильники Л. Черкавського приняли його „программу дѣятельности“ загальним аплявзом („громкими рукоплесканіями“). Відома „матушка“ Монцібович і якийсь „господин“ Бачинський критикували діяльність попереднього комісаря, відомий „інтелєктуаліст“ д-р Лисяк і д р Мадея зазначували конечність „организаціонной работы“, Денисюк вказував на невідрадне становище „русскихъ“ кооператив, а вкінці д-р О. Гукевич, витаючи „програму“ нового комісаря, предложив винести таку постанову:

„собравшіеся одобряютъ программу комиссара „Народнаго Дома“, по мысли которой цѣнныя бумаги и домъ, помѣщающій монастырь СС. Василіанокъ будутъ проданы и вырученныя деньги обращены на ремонтъ „Народнаго Дома“ и общія культурныя цѣли“.

Очевидно, внесення принято одноголосно, а опісля на пропозицію предсідника „собранія“ о. В. Скобельського вибрано комісарський „байрат“ в складі 5-ти осіб: п. Монцібовичевої, о. І. Гнатишака, о. А. Жолкевського, сел. Федевича з Вишатич і студ. Хиляка; завданням цього „байрату“ є „проведеніе въ жизнь намѣченной программы“.

Так представляються справи. Новий комісар „Нар. Дому“, який — „какъ честный человѣкъ“ — запевнює, що він за комісарство не взяв на себе ніяких зобовязань у відношенні до польського уряду і польських політичних партій, поспішився зразу ділом засвідчити, що такі зобовязання істнують. Продажа цінних паперів „Нар. Дому“ і будинку Василіянок з церквою при вул. Зиблікевича вказує, що його патрони доручили йому політичну акцію. З огляду на важкий стан державного скарбу і субвенціонування акції Даниловича, державні чинники мабуть відмовилися від безпосередньої матеріяльної підтримки „польоно-русских“, але правдоподібно згори дали своє placet на розтрату майна „Нар. Дому“. На це вказує ще одна обставина: ані комісар „Нар. Дому“, ані тим більше іменований ним „байрат“ не має права позбуватися рухомого й нерухомого майна всенародньої установи. Таке право прислугує тільки загальним зборам членів „Нар. Дому“. Колиж ком. Л. Черкавський зразу починає собі з таким розмахом, не вважаючи на законні постанови, то видно, що він є в посіданні превенційного дозволу на таку поведінку з боку польської влади.

Найважнішою точкою „програми“ нового комісаря є видавання коштом „Нар. Дому“ двох політичних газет (щоденника й тижневика). Таким чином ком. Черкавський за дозволом і під патронатом польської влади перемінює культурну інституцію в політичне товариство. А щоби таку переміну довершити, він продає Домініканам монастир СС. Василіянок (власність „Нар. Дому“) і церкву стрийського передмістя. На такий ганебний вчинок, на таке святотатство (торговля домом Божим) ще не відважився ніхто, ніяка найбільш морально упавша личина. До цього треба було використати пройдисвіта, маленького урядовця від „довірочних справ“ з міністерства внутрішніх справ, щоби він знищив „Нар. Дім“, розтринькав майно українського народу і своїми газетами наварив нової каші. Польська влада може бути горда, що найшла вкінці личину, здатну відограти ролю Герострата.

З моментом, колиб акція Л. Черкавського увінчалася успіхом, українське населення м. Львова втратилоб не лише свій стан посідання в стрийській дільниці, але й одиноку церковцю в тій частині міста, церковцю, здвигнену за кард. Сембратовича складками всього українського населення Галичини.

Отже чи з огляду на те будемо й далі безчинно приглядатися „сделкам“ польсько-московського агента, посадовленого вшехполяками на „престолі“ „Нар. Дому“? Чи будемо далі апатично дивитися, що пропадає і гине добро українського народу? Чи махнемо рукою на торторвлю церквою в стрийській дільниці?

Думаємо, що ще в останній хвилі ця наглядна провокація викличе відрух серед українського громадянства. Черга за українським населенням Львова, за Народньою Організацією Українців м. Львова, за нашими громадянськими чинниками.

М. Ч.

Найбільший світовий страйк.

Рух на вулицях, часописи, сутички, роздача харчів, мирні посередники, солідарність з урядом.

Покищо в Англії страйк минає без поважніших конфліктів. У деяких частинах краю наладнена комунікація силами добровольців. У Льондоні комунікаційний рух зміцнюється. Часописи борються з труднощами друку; вечірні видання не вийшли і безпосередно після страйку денники вийшли у зменшенім розмірі. Уряд почав видавати власний денник „Брітійську газету“.

Були випадки конфлікту страйкуючих з поліцією, та добровольцями, у передміських дільницях Льондону і на провінції, в Ню-Касль. Юрба страйкарів понищила в Льондоні численні збірники нафти. Військова влада видала гострі накази проти агітаторів. Командант пристані Портсмут заборонив населенню зустрічатись з жовнірами та моряками. Роздача молока та риби для населення, зорганізована урядом, нормальна. Біржа продовжує працю.

Уряд рахує на те, що страйк скінчиться невдачею в наслідок недостачі фондів для його організації та для безробітних. Між ворогуючими таборами почалась акція посередників. Кажуть, що Льойд Джордж хоче взяти на себе головне посередництво. Голова лібералів Асквіт заявив, що ніякий уряд не міг би зробити инакше в данім випадку, як консервативний уряд Болдуїна. Льорд Бальфур висловив думку, що колиб уряд передав керму подій трейдюніонам, тоді Англія скотилась би в пропасть.

Характеристичне те, що члени королівської родини ходять свобідно по місті, без ніякої охорони.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!!

Життя на Рад. Україні.

Виїмки з приватного листа.

Один з молодих наших громадян доставив нашій редакції цікавого листа свого товариша з України. Користаючи з того, ми наведемо деякі виїмки з цього листа.

Моя „карієра“ — пише автор листа — розвивалася досить карколомно. Я пішов по дорозі кооперації і практично здобув досить солідний (6-тилітний) стаж, набув технічну підготівку (бухгальтерія, товарознавство, кооперативна практика) — і що найважніше, здобув навіть солідне громадське положення керманича кооперативної установи окружного розміру. Це було в 1922—23 р. В 1923 р. сталась маленька катастрофа. Через особисті незгоди і формальні доноси — під загрозою політичної „неблагонадьожности“ — я мусів добровільно покинути виборну посаду, щоби не довести до того, що мене десь „припруть“. Взагалі 1923 рік — переломовий не тільки в мому житті, але й в житті всього громадсько-державного будівництва на Україні. Це був час психольоґічного загострення і нервових настроїв. Після того й по нинішний день горизонт випогоджується, відносини стають нормальними, встановлюється правопорядок, словом: мирне будівництво, якщо висловитись газетним терміном. Під першим враженням своєї „димісії“ я рішив перестроїти своє життя так, щоби стати цілком незалежним робітником і ніде не „служити“. Від грудня 1923 р. до травня 1925 р. я дійсно ніде не служив і жив не найгірше. Та в тому часі я не дармував, а зорганізував разом з двома иншими товаришами „мистецьку майстерню“, що здобула була на всі мистецькі роботи монополь і добру репутацію. (Слід завважити, що автор листа добре малює. В Галичині скінчив він українську гімназію перед війною, а попавши з УГА на Україну там і залишився по нинішний день.)

Таким чином я став спеціялістом графічного мистецтва. В мені дозріло бажання стати кваліфікованим майстром ширшого масштабу і я задумався над тим, щоби переїхати в Київ і там спеціялізуватися. На жаль я не вспів назбирати потрібних средств на те, щоби виїхати до Києва. Тому повернув я до кооперативної праці. Можливо, що призбиравши дещо засобів, я таки досягну мети і переселюся в Київ.

о. д-р Г. Костельник.

ДВІ УНІЇ.

Відколи християнський Схід відорвався від західної церкви (1054 р.), Захід ніколи не покидав думки, щоби привернути церковну єдність між Заходом і Сходом. Але в якій формі і яким шляхом це має наступити, про те не було на Заході ясної й однозгідної думки. Ба навіть і тепер не є воно вповні ясне, хоч проблєма сама собою проста. Одначе тут стираються найріжніші впливи, релігійно-церковні поняття, історичні і чисто суб'єктивні упередження, аспірації і т. ин. — і тому чиста й проста розвязка проблєми наріває лиш в трудом, з „болями родження“. Теоретично можливі є дві форми й дві дороги: підбиття Сходу й насильне засимілювання Сходу з Заходом; або взаїмне порозуміння між Сходом і Заходом, при чому Схід задержав би свій відвічний, нічим ненарушений тип.

Обидві ці форми й методи практикував Захід в історії, а почасти їх і тепер практикує.

Хрестоносці IV. походу 1204 р. — замісць визволити св. землю — заняли Царгород і заснували тут своє „східне латинське цісарство“. Зараз завели й церковну „унію“: всі церкви „пересвятили“ на латинські, грецьке духовенство прогнали... Ось чистий зразок унії через підбиття Сходу Заходом, Очевидно, були тоді на Заході видніші одиниці (й сам тодіш. папа), що не похваляли цієї уніонної форми й методи, одначе їх думки не були рішаючі.

Унія „через підбиття“ й не може мати иншої цілі як повну оконечну латинізацію. Якщо вже хтось рішився нінащо не зважати й силоміць заводити „унію“, то він шукає „свого“, а не „божого“.

Заняття латинянами Царгороду саме в часах, коли магометане щораз тяжче пригнітали Греків, може бути оправдане тільки тодішнім „духом часу“. Це були часи могутнього папи Інокентія III, і здавалося, що Рим (точніше: латинський Захід) наново заволодіє цілим світом та дасть собі раду і з Греками і з магометанами. Всеж таки характеристична латинська концепція унії з тих часів, коли Захід силою диктував Сходові „унію“: нема мови про ніяку „єдність“ (unio) між церквами, бо є тільки одна церква — латинська, а вона має заняти весь світ...

Ось така була перша уніонна спроба в історії. А такою вона була саме тому, що була перша й ще не було досвідів на тому полі тай обдумання річи не було.

Східне латинське цісарство повалив 1261 р. грецький цісар Михайло Палеольог. І — характеристична річ — він сам звертається до Риму та заключає церковну унію. Це була перша „унія з порозуміння“. Одначе її мотиви були виключно політичні.

Історія свідком, що церковний Схід тільки тоді приступав до унії з Римом, коли був у біді й шукав рятунку. А поки йому добре велось, то він суперничав з Римом: „ми є правдива Христова церква, а не ви!“ З чистого переконання до унії приставали тільки одиниці, що сяким, чи таким способом розважували справу. Найкращим і найсильнішим аргументом тут є виховання. Михайло Палеольог боявся латинян, щоби ще раз не хотіли нападати на Царгород, і боявся Турків. Це були мотиви його унії, яка й не вдержалась. Чистіші мотиви були фльорентійської унії в 1439 р. Греки під той час боялися тільки Турків — отже третього. А були тут і такі представники, котрі віддавалисяб справі не „страха ради“, тільки зі зрозуміння річи. Таким був київський митрополит Ізидор (Грек, отже й лекше міг співчувати з Греками).

По довгих, совісних диспутах, де Греки перед латинянами виступали як рівні з рівними, дозріла церковна унія — антитеза до „унії“ хрестоносців IV. походу. На жаль, також отся унія не вдержалась і не могла вдержатися, бо вже була спізнена. Року 1453. Турки — отже 14 літ пізніше заняли Царгород, а їхній політиці унія не була на руку.

Унія наших владик у Берестю 1596 р. мала свій зразок у фльорентійській і... в „унії“ хрестоносців IV. походу. Вона була мішаниною, а не чистим типом двох можливих уній. Латиняне були на місці і мали перемогу, як і хрестоносці в Царгороді. Отже заключили наші владики унію не з остраху перед „третім“, як своєчасно король Данило (з остраху перед Татарами), але щоби поліпшити долю своєї церкви таки під пануванням латинян. А фльорентійський взір давав їм запоруку, що можна буде унії надати гідну форму „порозуміння“.

Коли двох посварених приходять до згоди з остраху перед третім, то психольоґія їхніх взаїмовідносин зовсім инакше розвивається, як коли один з них приходить до „згоди“ з другим — з остраху перед тим другим. У цьому останньому випадкові властиво дієтся воля „другого“, який довів до того, до чого прямував. Є це отже упадок для першого, а побіда для другого. Берестейська унія, як сказано, була мішаниною. І ось тому відзивались у ній і відзиваються ще й дотепер два духи: дух упадку, який прямував до повної нівеляції східного характеру нашої церкви і дух порозуміння між церковним Сходом і Заходом, який шукає своїх питомих доріг.

(Докінчення буде.)